

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

Auteur
[Redacted]

TER ONDERTEKENING

Datum
10 oktober 2022

Kenmerk
DGA-DAD / 22512799

Kopie aan

Bijlage(n)
1

nota

Beslisnota beantwoording vragen Rituele
onbedwelmde slacht Eerste Kamer

Parafenroute
[Redacted]

Aanleiding

De fracties van de PVV en de PvdD uit de Eerste Kamer hebben op 4 oktober jl. aanvullende vragen gesteld naar aanleiding van de beantwoording van Kamervragen door uw ambtsvoorganger op d.d. 30 mei jl. over de afzet van vlees van onbedweld ritueel geslachte dieren in Nederland. Daarnaast treft u kort relevante achtergrondinformatie over (de evaluatie van) het Convenant aan, gezien dit de eerste keer is dat u over dit onderwerp aan een Kamer bericht.

Geadviseerd besluit

U kunt de antwoorden op de Eerste Kamervragen ondertekenen (bijlage 1).

Kernpunten

Aantal onbedweld geslachte dieren

- De Eerste Kamer stelde de afgelopen jaren meerdere malen vragen over de toezegging van voormalig staatssecretaris Bleker (2012) om het totaal aantal onverdoofd geslachte dieren, gedifferentieerd naar diersoort, alsmede het verdere traject van deze vleesproducten, in kaart te brengen (T01556).
- Het aantal dieren dat onbedweld wordt geslacht, wordt sinds 2018 bijgehouden en gecommuniceerd aan de Tweede Kamer en is op 20 december 2021 ook met de Eerste Kamer gedeeld.
- Wageningen Research onderzocht in opdracht van LNV hoe het aantal dieren dat in Nederland ritueel onbedweld geslacht wordt zich verhoudt tot de daadwerkelijke behoefte in Nederland.
- De resultaten van beide onderzoeken zijn op 20 december 2021 met de beide Kamers gedeeld.
- Voormalig minister Staghouwer gaf in de beantwoording van 30 mei jl. in reactie op vragen vanuit de Eerste Kamer over de onderzoeksresultaten aan,

dat er geen aanwijzingen zijn dat er meer dieren onbedwelmd worden geslacht in Nederland dan waar behoefte aan is en dat het niet aannemelijk is dat vlees van onbedwelmd geslachte dieren eindigt op de reguliere markt. Hij gaf daarbij expliciet aan dat hij geen reden ziet om hiervoor een apart stelsel (etikettering) in het leven te roepen en dit wettelijk vast te leggen zoals de leden van de fractie van de PVV en PvdD graag zien.

- Door het Contactorgaan Moslims en Overheid (CMO) wordt overigens wel ingezet op een privaat etiketteringssysteem omtrent 'halal' voedingsmiddelen. De opzet hiervan bevindt zich in een beginfase en de doorlooptijd is voorsnog onbekend. Er bestaan al meerdere 'Halal kwaliteitskeurmerken'. De leden van de PVV fractie trekken de kwaliteit van het onderzoek van Wageningen Research in twijfel, omdat niet alle bron-data toegankelijk waren.
- Ook stellen zij de vraag welke private keuringsbedrijven halalvlees certificeren in Nederland en vragen zij een overzicht van de leden van de Vereniging van Slachterijen en Vleesverwerkende bedrijven (VSV) en de erkenningen van slachtinrichtingen.
- De leden van de PvdD fractie stellen aanvullende vragen over de transparantie van de afzet vlees van in Nederland onbedwelmd geslachte dieren, maar ook ten aanzien van de import en export.
  - In de beantwoording op deze vragen volgt u de beleidslijn van uw ambtsvoorgangers.
- De leden van de PvdD fractie vragen daarnaast om de cijfers van het Offerfeest van 2022.

Toelichting

Convenant

- In 2012 is een Convenant gesloten door Staatssecretaris Bleker van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, de VSV, het CMO en het Nederlands- Israëlitisch Kerkgenootschap (NIK).
- Het Convenant bevat afspraken ter bevordering van dierenwelzijn bij onbedwelmd rituele slacht.
- Het Convenant is tot stand gekomen in 2011 tijdens de behandeling in de Eerste Kamer als alternatief voor het in de Tweede Kamer reeds aangenomen initiatief- Wetsvoorstel van PvdD kamerlid Thieme tot een verbod op onbedwelmd rituele slacht.
- De afspraken uit het Convenant en bijbehorende Addendum (2017) zijn per 1 januari 2018 opgenomen in het Besluit houders van dieren.
- De belangrijkste wettelijke verplichtingen zijn:
  - verplichte bedwelming van een dier indien het dier niet binnen 40 s vanaf het moment van het aanbrenge van de halssnede het bewustzijn verloren heeft; en
  - permanent NVWA toezicht op eigen kosten van het slachthuis.
- Sinds 2018 worden jaarlijks 60.000-70.000 dieren ritueel onbedwelmd geslacht. De helft van deze dieren wordt tijdens het jaarlijkse Offerfeest geslacht.

Evaluatie van het Convenant door Deloitte

- Deloitte Consulting B.V. constateerde in 2021 dat het Convenant doeltreffend en doelmatig wordt uitgevoerd en daarmee zorgt voor het verbeteren van dierenwelzijn bij onbedwelmde slacht volgens religieuze riten (meting t.o.v. situatie in 2014).
- Uit het onderzoek komt naar voren dat op een aantal aspecten het Convenant en de regelgeving niet helemaal overeenkomen. Binnen LNV en met de NVWA bespreken we nu hoe deze normen of het Convenant kunnen worden aangepast.
- Besluitvorming hieromtrent wordt op een later moment expliciet aan u, en de Convenantpartijen, voorgelegd.